

שום שבט, ולכן נתיירא משה לשלחו פן יחטא, ואז ויקרא משה להושע בן נון יהושע, כמו שאמרו ז"ל שהתפלל עליו י"ה יושיעך מעצת מרגלים".

ממשיך ואומר האר"י שלכן משה קרא לו "יהושע", והתפלל עליו: "י"ה יושיעך מעצת המרגלים", כי נשמת לוי ראש שבטו של משה עדיין לא נתעברה בשום שבט, שהרי שבט לוי לא השתתפו בשליחת המרגלים לתור את הארץ, כי לא היה להם חלק ונחלה בארץ ישראל, לכן בקריאת השם "יהושע" התפלל משה, שישלח הקב"ה את נשמת לוי ראש שבטו שהיתה ראויה שתתעבר במשה, ובמקום זה תתעבר ביהושע תלמידו שחשוב כבנו, כדי לסייע לו להתגבר על הניסיון של המרגלים, ובלשון קדשו: "וסוד קריאת שם זה החדש הוא, כי המשיך עליו נשמת לוי בן יעקב, שלא היה שום מרגל משבטו כנזכר, וזה היה על ידי משה שהוא משבט לוי, ואליו היה ראוי ללכת בשליחות זה מרגל של שבט לוי, ושלח במקומו את יהושע תלמידו תמורתו החשוב כמו בן שלו ממש כנודע, ונשמת לוי שהיתה צריכה להתעבר במשה נתעברה אז ביהושע".

כתב רבינו יוסף חיים זי"ע בספרו בן יהוידע (מגילה יד): להסביר מדוע ליהושע בן נון היו רק בנות ולא בנים. וז"ל: ועוד נראה לי בס"ד על פי מה שכתב בחומת אנך בשם מורנו הרב חיים ויטל ז"ל, דרחב היתה גלגול אשת פוטיפר, ויהושע היה גלגול יוסף הצדיק ע"ה, ולקחה לאשה, וכתב שם שבזה ניחא מאמר רז"ל במדרש רבה לפרשת וישב שאמרה ליוסף הצדיק ע"ה, שהיא רואה באצטגנינות שלה שהוא נזקק לה, ובאמת ראתה על גלגול השני ולא ידעה, עכ"ד יעויין שם, וידוע שיוסף הצדיק ע"ה לא הוליד בנות ולכן יהושע שהיה גלגולו הוליד בנות דוקא, להשלים מה שחסר בראשונה. עכ"ל.

לפי זה כתב בספה"ק אמרי נעם (פרשת דברים אות י"ג): נשמת יוסף הצדיק התגלגלה ביהושע בן נון שהיה מזרעו של שבט אפרים ושממנו צריך לבוא משיח בן יוסף ועל ידי כן יהושע בעצמו היה 'משיח בן יוסף'. לכן נשלחו יהושע וכלב לרגל את הארץ, כפי שציוה ה' לשלוח לארץ ישראל "אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד" (במדבר יג, ב) הרומז על שניהם, וכן כמו שצווה משה רבינו "שְׁלַח לָךְ אַנְשִׁים" (במדבר יג, א) שמיעוט "אַנְשִׁים" הוא שניים. והכוונה בזה היתה שיהושע יהיה 'משיח בן יוסף' וכלב שהוא משבט יהודה יהיה 'משיח בן דוד'. ואם הם לבדם היו מרגלים את הארץ ולא היו מוציאים דיבה אז היה התיקון השלם. אלא שישראל לא רצו בזה ושלחו איש מכל שבט והם הוציאו את דיבת הארץ.

לפי דבריו יש לומר, כי אם עם ישראל היו שומעים בקול ה' והיו שולחים רק את יהושע וכלב, ממילא היתה יכולה נשמת יוסף להתעבר ביהושע והיה זוכה הוא להיות משיח בן יוסף וכלב בן יפונה משיח בן דוד, והיינו מגיעים לתיקון השלם. אבל כאשר ביקשו ישראל לשלוח גם משאר שבטים, הרי שהתעברה נשמת יוסף במרגל של שבט מנשה, ולא יכלה עוד להתעבר בנשמת יהושע. ועל כך התפלל משה "י"ה יושיעך מעצת מרגלים", שכוונתו לרמז, שמחמת כן לא זכינו לתיקון השלם ועדיין אין שמו של הקב"ה שלם.

עוד יש להוסיף בזה, כתב בתנא דבי אליהו רבה (פרק ח"ח): פעם אחת היו רבותינו ושאר חכמים יושבין בבית המדרש והיו חולקים זה עם זה ואמרו: מהיכן אליהו בא? זה אומר מזרעה של רחל, וזה אומר מזרעה של לאה. עד שהן חולקין זה עם זה, באתי אליהן ועמדתי לפניהן ואמרתי להן: רבותי אין אני בא אלא מזרעה של רחל. ואמרו לי: תן סימן לדבריך. אמרתי להן: ולא כתיב ביוחסין של שבט בנימין (ד"ה א ח) "ויערשיה ואליה וזכרי בני ירוחם". ואמרו לי: ולא כהן אתה ולא כך אמרת לאשה האלמנה (מלכים א' יז) "אך עשי לי משם עוגה קטנה בראשונה והוצאת לי ולך ולבנך תעשי באחרונה"? אמרתי להן: אותו תינוק בן יוסף היה, ורמז רמזתי לעולם שאני יורד תחלה לבלב ואח"כ יבוא בן דוד (ע"י תוספות בבא מציעא קיד: סוף ד"ה מהו).

הרי לנו כי יש שייכות בין משיח בן יוסף ואליהו הנביא.

ועוד כתב הרמב"ן בסוף פר' בשלח בענין מלחמת עמלק וז"ל: והנה כל אשר עשו משה ויהושע עמהם בראשונה, יעשו אליהו ומשיח בן יוסף עם זרעם. עכ"ל. והיינו שמשיח בן יוסף הוא הנלחם עם עמלק כוחו של עשו, וגם אליהו הנביא עמו במלחמה זו.

על פי דרכו יש לומר, כאשר יהושע שולח מרגלים לרגל את הארץ, הוא אכן שולח שניים, את פינחס ואת כלב, ויש לומר כי בחר בפינחס, כי היה זה אחר מעשה זמרי שכבר זכה להיות "פינחס הוא אליהו".

וכפי שכתב החיד"א בספרו מדבר קדמות (מערכת א' אות כ"ז) וז"ל: אליהו הנביא זכור לטוב, מתחילה היה מלאך, ובשעה שרצה הקב"ה לברוא העולם, אמר לאליהו ולשאר מלאכים נעשה אדם, אמר לו אם לפניך טוב לפני לא כל שכן, אם טוב בעיניך אני ארד ואשמש לפניו וכו', וירד אחר זמן ועשה שיאמינו העולם כי ה' הוא האלהים, ולימים מועטים שהאמינו זה בעולם העלהו אח"כ לשמי מרום, ואמר לו הקב"ה אתה אפטרופוס על בני תמיד וכו', ע"ש וכו'. ועפ"ז מה מתוק לשון רז"ל דאמרי 'פנחס זה אליהו', ודייקי בלישנא דהוה להו לומר אליהו זה פנחס. ובהכי ניחא, דאליהו קדם שהוא מלאך וכו'. עכ"ל.

ממילא בפינחס יש בו נשמת אליהו הנביא, אשר הוא בחינת משיח בן יוסף, ויחד עמו נשלח כלב בן יפונה שהוא משבט יהודה, הוא בחינת משיח בן דוד. וככה יגיעו לתיקון השלם אשר רצה בורא עולם בתחילה כשביקש "שלח לך אנשים" שכוונתו היתה ליהושע וכלב בלבד וכו"ל.